

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**КИРИЧОК О.Ю., АСПИРАНТ,
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Відповідно до тенденцій глобалізації суспільних процесів розвитку людства, а також з огляду на глобальні проблеми обмеженості природних ресурсів та необхідність збереження придатного для існування людини навколишнього природного середовища, здатність вітчизняної продукції рослинництва бути конкурентоспроможною в плані безпеки для життєдіяльності людини та навколишнього природного середовища набуває особливої актуальності.

According to the tendencies of globalization of public processes of development of humanity, and also taking into account the global problems of limitation of natural resources and saving suitable for existence of a person the natural environment, the possibility of domestic products of plant-growing to be competitive in a plan of safety for the vital functions of a person and the natural environment acquires the special actuality.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Пошуки нових шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції рослинництва зумовлюються тенденціями часу. Людство усе більше турбують такі проблеми, як збільшення населення на планеті, обмеженість природних ресурсів, збереження навколишнього природного середовища, розвиток науки і технологій. Підвищення конкурентоспроможності продукції рослинництва повинно відбуватися з урахуванням цих проблем, і зокрема особливу увагу слід звертати на екологічні фактори її забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми конкурентоспроможності продукції аграрного сектора досліджували в своїх роботах Галушко В.П., Голомпа Н.Є., Заюкова М.С., Канінський П.К., Рибка В.С., Сайкевич М.І., Зайчук О.М. та ін. Еколого-економічному аспекту забезпечення конкурентоспроможності продукції АПК присвятили свої дослідження, зокрема, такі вчені як Антоненко А.С., Варченко О.М., Іванишин В.В., Писаренко В.В. та ін.

Формулювання цілей статті. Удосконалення трактування поняття конкурентоспроможності продукції рослинництва, об'єднання еколого-економічного забезпечення її підвищення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Людство усе більше турбують такі проблеми, як збільшення населення на планеті, обмеженість природних ресурсів, збереження навколишнього природного середовища, розвиток науки та технологій. Особливо ці питання актуальні з точки зору забезпечення продовольчої безпеки країни, адже поряд з глобальними процесами об'єднання світової економіки в єдину систему інформаційних потоків, культур, капіталів, товарів та послуг, людських ресурсів тощо головним завданням держави залишається безпека та благополуччя її громадян. Глобалізаційні процеси передбачають стабільність та процвітання та «не всі зможуть оцінити переваги»[1, с. 16] цих процесів. Ознакою глобальної ринкової економіки є здійснення більш активної та жорсткої конкурентної боротьби, особливо це стосується країн, що розвиваються. Тому забезпечення продовольчого ринку України товарами вітчизняного виробництва, зокрема рослинництва, а також просування вітчизняних товарів на міжнародні ринки є стратегічним завданням та невід'ємною умовою розвитку нашої держави. Це означає, що продукція повинна мати гнучку адаптивність до нових тенденцій і потреб та відповідати діючим на ринку вимогам: прагненням покупців, затвердженим державним та міжнародним стандартам, сподіванням виробників-продавців тощо. Вивчаючи поняття конкурентоспроможності продукції, вчені, узагальнивши всі складові, визначили, що це – її якість, споживчі властивості, вартісні характеристики (з позиції споживача); капіталомісткість її виробництва, все, що забезпечує її конкурентні переваги та її прибуткову реалізацію (з позиції виробника). Конкурентоспроможність – поняття відносне, яке включає в себе сукупність багатьох складових дослідження ринку. Воно передбачає сегментування та диференціювання ринку, технологічні відмінності, економію, зумовлену зростанням масштабів виробництва та зниженням виробничих витрат. [2] Всі разом ці характеристики формують вартісні та якісні показники, які зумовляють здатність продукції витримувати конкурентну

боротьбу на ринку за певних умов у конкурентно визначений час з іншими конкуруючими товарами – аналогами або заміниками. За своєю суттю ці характеристики забезпечуються сукупністю економічних, технічних, технологічних, організаційних, нормативно-правових та екологічних параметрів продукції, які визначають її відповідність нормативним, ринковим та споживчим вимогам.

Наразі важливою передумовою конкурентоспроможності продукції аграрного сектора і, зокрема, продукції рослинництва, є її безпека. Всесвітнім продовольчим самітом 1996 р. було визначено, що продовольча безпека забезпечується, коли всі люди в будь-який час мають фізичний, соціальний і економічний доступ до достатньої кількості якісної і поживної їжі, яка задовольняє їх продовольчі потреби і вподобання, сприяє здоров'ю та веденню активного способу життя. [3] Тобто, продукція має бути не тільки нешкідливою, а й корисною для людини, а її виробництво – принаймні безпечним для навколишнього природного середовища.

Природні чинники є одними з визначальних у виробництві продукції рослинництва, оскільки вони формують основні ресурси виробництва. [4; 5, с. 163] Ці чинники не створюються людиною, а лише використовуються і, залежно від цього, знищуються або підтримуються нею на певному рівні. Їхня цінність полягає в обмеженості та невідтворюваності, що обумовлює необхідність раціонального та ощадливого використання.

Еколого-економічне забезпечення конкурентоспроможності продукції рослинництва передбачає ведення економічно вигідного господарювання в аграрній сфері з використанням науково-обґрунтованих безпечних для життєдіяльності людини та навколишнього природного середовища технологій. Україна має значний потенціал для того, щоб зробити еколого-економічний фактор конкурентною перевагою своєї продукції. Досвід багатьох поколінь аграріїв, наявність унікальних родючих чорноземів, сприятливі кліматичні умови, вдале географічне розташування, вагомий науковий потенціал створюють підґрунтя для формування законодавчої та нормативно-правової бази, яка б чітко окреслила державну політику у сфері аграрного виробництва,

формування національної системи сертифікації, затвердження правил, стандартів і чіткої, ефективної системи державної підтримки та стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва. Адже без сильної підтримки аграрному виробникові, особливо малим організаційним формуванням, майже неможливо вистояти у конкурентній боротьбі.

Агропродовольча продукція, вироблена з дотриманням екологічних нормативів, є конкурентоспроможною через свою безпечність і корисність для людського організму. Незважаючи на свою відносну вищу, порівняно з традиційною продукцією, ціну, «здорова» їжа практично завжди знаходить попит внаслідок існування сегменту покупців, які не лише усвідомлюють доцільність споживання такої продукції, але й мають фінансові можливості для її придбання.

Урахування еколого-економічної складової конкурентоспроможності продукції рослинництва важливе з огляду на формування довгострокової стратегії агропродовольчого розвитку, адже незаперечною є необхідність відтворення родючості ґрунтів та збереження навколишнього природного середовища, забезпечення споживчого ринку якісною продукцією. Вирішення таких завдань сприятиме підвищенню ефективності і прибутковості сільськогосподарського виробництва, розвитку сільських територій та підвищенню рівня життя сільського населення, посиленню експортного потенціалу держави та забезпеченню її продовольчої безпеки.

Висновки. На сучасному етапі розвитку людства поряд з проблемами глобалізації економічного, інформаційного, фінансового середовища надзвичайно актуальними є й питання, пов'язані зі збільшенням населення планети, обмеженістю природних ресурсів, збереженням навколишнього природного середовища, формуванням ключових тенденцій розвитку науки і технологій.

Глобальна ринкова економіка передбачає активізацію конкурентної боротьби, особливо серед країн, що розвиваються. Тому забезпечення продовольчого ринку України товарами вітчизняного виробництва, зокрема рослинництва, та просування українських товарів на міжнародні ринки є стратегічним завданням та невід'ємною умовою розвитку нашої держави. Важливою

передумовою забезпечення конкурентоспроможності рослинницької продукції є її екологічна безпека. Екологічно безпечне виробництво продукції рослинництва, яке передбачає використання науково-обґрунтованих безпечних для життєдіяльності людини та навколишнього природного середовища технологій, стає економічно вигідним способом господарювання в аграрній сфері.

Необхідною передумовою забезпечення конкурентоспроможності агропродовольчого виробництва є законодавчо затверджена його державна підтримка. Існуюча ж нормативно-правова база не забезпечує належного рівня захисту й підтримки вітчизняних виробників. Тому є потреба у вдосконаленні державної політики у сфері аграрного виробництва, яка б створила умови для захисту вітчизняних виробників, формування національної системи сертифікації, сприяла затвердженню правил, стандартів й ефективної системи державної підтримки та стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва з урахування глобальних тенденцій розвитку людства, у т.ч. й в екологічній сфері.

Література.

1. Глобальные тенденции развития человечества до 2015 года/ Пер. с англ. М. Леоновича под ред. К. Жвакина. Екатеринбург: У-Фактория, 2002. — 120 с.

2. Канінський М.П. Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на основі маркетингу / М.П. Канінський // Економіка АПК. — 2009. — № 3. — с. 141-144

3. ORGANIC AGRICULTURE GLOSSARY- English-Russian Date of Export: August 2010. FOA-en-ru толковий словарь. — Режим доступу: <http://www.fao.org/glossary>

4. Рульєв В.А. Конкурентоспроможність плодів і ягід. — Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2007. — 315с.

5. Портер М. Конкуренция: Пер. с англ. М.: Издательский дом “Вильямс”, 2003. — 496 с.